

Inlämnad 2013-01-22

Till Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissvar

Angående betänkandet Nya villkor för public service - SOU 2012:59
Ert diarienummer: Ku2012/1365/MFI

Sverigefinska Riksförbundet (SFRF, på finska RSKL) företräder den nationella minoriteten sverigefinnarna och i detta remissvar lämnar SFRF - RSKL synpunkter på den delen av betänkandet som berör de nationella minoriteterna och i synnerhet sverigefinnarna.

Allmänt

SFRF-RSKL instämmer helt i betänkandets syn på att de nationella minoriteterna bör avspeglas tydligare i sändningstillståndet, att verksamheten bör motiveras med utgångspunkt i de nationella minoriteternas rätt att behålla och stärka sitt språk och sin kultur samt noterar med glädje att betänkandet tar upp risken för sammanblandning av minoritetspolitikens och integrationspolitikens syften (hänvisning till betänkandes sida 149, 1:a och andra kapitlet).

Gällande utbudets omfattning stödjer vi förslaget (s.150) att utbudet på finska med flera språk ska utökas årligen under tillståndspanoroden på SVT, SR och UR. En finskspråkig radiokanal, som också kan höras genom marknätet, eller på annat sätt tillgängliggöras, till den breda sverigefinska allmänheten bör öppnas snarast genom att förstärka SR Sisuradios resurser och tillgänglighet. SVT:s och UR:s programutbud på finska för den sverigefinska nationella minoriteten bör särskilt prioriteras och sändningstiden utökas markant för att någorlunda motsvara det svenskspråkiga public serviceutbudet på finländska YLE genom FST till Finlands svensktalande befolkning.

Sverigefinska Riksförbundet noterar att samma publicistiska kriterier bör gälla i lika hög grad för minoritetsmedier som för majoritetsmedier och poängterar framför allt den språkliga kompetensens betydelse. Vid public serviceföretagens aktiviteter i sociala medier ska man inte riskera förtroendet och orsaka tvivel om trovärdighet varken på minoritetsspråken eller på svenska.

Utgångspunkten i synliggörandet av mångfalden och det mångkulturella Sverige och de etniska och nationella minoriteterna i det svenska samhället handlar inte bara om att sända program t ex på minoritets- och andra språk för gruppernas interna behov utan också att dessa gruppers kultur och historia presenteras på ett mångsidigt och nyanserat sätt t ex i utbildningsprogram, dokumentärer och filmer.

SR

Sveriges Radio är en av de svenska institutioner som allra bäst ombesörjt den finsktalande befolkningens behov och för att ytterligare förstärka samhällsservice på finska lyfter SFRF-RSKL behovet av en riktig egen radiokanal på finska inom SR: för finskspråkiga sändningar bör möjligheten undersökas att snarast upprätta en heltäckande finskspråkig radiokanal, som också kan höras genom marknätet. Om detta inte är möjligt så kan DAB-radio vara ett alternativ. Som jämförelse ber vi notera att i Finland finns det två public service - radiokanaler på svenska, Radio Vega och Radio Ex3m, inom public serviceföretaget YLE. Dessa kanaler sänder för en ungefär lika stor grupp till antalet som de finsktalande i Sverige. Övrig motivering framgår här nedan.

I betänkandet konstateras att ”det sätt SR redovisar verksamheten på innebär att det inte är möjligt utläsa i vilken utsträckning det faktiska programutbudet har ökat och på vilka plattformar det sänts. Att andelen har ökat från 6,8 procent till 8,9 procent ger därmed inte heller någon information om minoritetsspråksverksamhetens ställning i förhållande till det totala utbudet” (sidan 142, sista kapitlet). Sverigefinska Riksförbundet konstaterar att den i betänkandet presenterade siffran på 30 354 sändningstimmar på finska i SR under 2011 (jfr. 15 428 timmar år 2008) i praktiken är betydligt mindre. Sverigefinska Riksförbundet noterar att det faktiska programutbudet på SR:s analoga sändningar på finska under ett helt år är knappt 769 timmar (inräknat en regional och alla rikssändningar på finska).

Även denna redan låga siffra är de facto lägre, eftersom svenskspråkiga sportsändningar ofta tar över på de regionala finskspråkiga programmens ordinarie sändningstid i P 4, vardagar kl. 18.10–19.00. Detta är den sista eftermiddagstiden då vanliga radiolyssnare över huvud taget brukar lyssna på radio och detsamma gäller för sverigefinnar. Därav drar Sverigefinska Riksförbundet slutsatsen att **ytterligare tekniska/programtablå/kanalförändringar måste ske för att på riktigt tillgängliggöra det programutbud som görs på SR Sisuradio** men som många inte har möjlighet att lyssna på.

Dessa knappt 769 timmar på finska per år är en faktisk verklighet för de allra flesta sverigefinnar i första generationen, som oftast saknar digitalradiomottagare och som numer ofta är äldre pensionärer som inte alltid behärskar det svenska språket tillräckligt för att kunna ta del av det svenska programutbudet varken i radio eller tv. Bara detta är skäl nog att upprätta och tillgängliggöra en egen radiokanal t ex i det analoga nätet eller som alternativ i DAB-radio på finska så att sändningarna kan höras i hela landet och där regionala sändningar varvas med rikssändningar.

Nationella minoritetsspråk har en erkänd särställning och utgör en del av det svenska kulturarvet. Detta bör synliggöras ytterligare genom public service – företagens programutbud. Detta är det andra viktiga skälet till att erbjuda riktig public service på finska till den nationella sverigefinska minoriteten, med ca 400 000 personer som förstår finska, inklusive över 200 000 personer som talar finska, och med totalt ca 675 000 personer i Sverige som har finsk bakgrund.

Sverigefinska Riksförbundet vill särskilt lyfta hur livsviktig betydelse dessa programföretags verksamhet och utbud på finska och övriga nationella minoritetsspråk har för minoritetsspråkens ställning och minoriteternas kulturbevarande. **Riksförbundet understryker minoritetsmediernas centrala roll som språklig förebild och hur nödvändigt det är för oss finstalande att ha institutioner som public service -företag som producerar och tillgängliggör ett mångsidigt programutbud av hög kvalitet på vårdad finska.** Detta skrivs i en situation då rätten till förskola och äldrevård på finska enligt minoritetslagen inte kan garanteras ens i kommuner med den största koncentration av finstalande befolkning och där modersmålsundervisning i finska strukits ur den kommunala budgeten och bakats in under rubriken socioekonomiskt bidrag, vilket lämnar rätten till att lära sig sitt nationella minoritetsspråk, i värsta fall, till enskilda tjänstemäns godtycke. Synliggörande av rätten till sitt nationella minoritetsspråk kan och bör göras genom public service – företagen för att stödja och gynna en positiv samhällsutveckling i Sverige. Detta ett tredje skäl nog för att snarast upprätta en finskspråkig radiokanal med större tillgänglighet än den nuvarande.

För sverigefinnarnas del innebär det finska kulturarvet också en strävan att vårda och utveckla en finskspråkig bildningstradition som i största möjliga grad ska stödjas av public serviceföretagen. Sverigefinska Riksförbundet anser att det är viktigt att de olika public servicebolagen tar ett självständigt ansvar för minoritetsverksamheten så som kommittén också föreslår. Detta hindrar dock inte samarbete genom projekt och att största möjliga synergier skapas genom praktiskt samarbete, t ex gällande webbredaktion och utbildningsprogram i och på finska. Detta i syfte att bidra till revitaliseringen av det finska språket i Sverige hos olika åldersgrupper och med varierande utbildningsbakgrund och språkkunskaper inom den nationella minoriteten. Utbildnings- och folkbildningsuppdragen inom public service bör tillgodose de nationella minoriteters verkliga behov. Sverigefinska Riksförbundet har redan tidigare lyft det akuta behovet av undervisningsprogram i och på finska och barn- och ungdomsprogram på finska direkt till UR under de sverigefinska dialogmötena med UR.

Sveriges Radios nuvarande finskspråkiga kanal, som kallas för Sisuradio och som till största delen sänds på webb och bara en bråkdel på analoga kanaler, har en central roll bland de sverigefinska medierna och Sisuradions professionella mediebevakning och granskning av t ex den svenska minoritetspolitikens tillämpning förutsätter ytterligare resurser i o m att förvaltningsområdet för finska redan har utökats till 48 kommuner och ytterligare kommuner planerar att ansluta sig.

Sveriges Radio borde ges resurser för att uppfylla ett kulturpolitiskt ansvar genom ha möjligheter att anlita professionella kulturutövare och frilansjournalister i programproduktionen. Detta skulle bidra till en mångsidighet i programutbudet, stimulera kultur- och samhällsdebatt på finska och förstärka en sverigefinsk identitet och egen kultur på finska i Sverige.

SVT

För SVT:s finskspråkiga verksamhet gäller våra här framförda generella ställningstaganden om tillgänglighet, behovet av ökade resurser och målsättningen med publicistiskt höga kvalité där det är viktigt med kvalificerade och utbildade personer. Sverigefinska Riksförbundet måste i detta sammanhang tyvärr framföra kritiska synpunkter om alla de tekniska missöden som upprepade gånger har omöjliggjort sändningar av SVT Uutiset, den enda korta nyhetssändningen och det enda dagliga tv-programmet på finska i Sveriges Television. (ca 13 minuter x 5 ggr per vecka). Dessa nyhetssändningar är ett viktigt minoritetsprogram, som sänds mer sällan än motsvarande direktsända nyhetssändningar till majoritetsbefolkningen, är inspelat, d v s minoritetsprogrammet ligger på en annan, ohållbar teknisk lösning än de svenska nyhetssändningarna. SVT Uutiset kan bidra, om sändningarna kan visas, till synliggörandet den sverigefinska minoriteten till majoritetssamhället. Den övriga utbudet inom SVT på finska består av 4 timmar/år av egenproducerat samhällsprogram och barnprogram 47 timmar/år varav ca 20 timmar egenproducerat.

SFRF innehar idag sändningstillståndet för återutsändning av TV Finlands program i Sverige. Sändningarna finansieras med ett särskilt anslag från den svenska staten. För många sverigefinnar är detta ett utmärkt sätt att hålla kontakten med sitt gamla hemland och det är av utomordentlig betydelse att dessa sändningar kan bibehållas. Allra helst ser Riksförbundet att SVT i framtiden inkluderar TV Finlands sändningar till sitt public service – uppdrag.

SVT:s och UR:s programutbud på finska för den sverigefinska nationella minoriteten bör särskilt prioriteras och sändningstiden utökas markant för att någorlunda motsvara det svenskspråkiga public service – utbudet på finländska YLE genom FST till Finlands svensktalande befolkning.

UR

UR:s finskspråkiga utbud som tillgängliggjorts genom webbsidan och UR:s välfungerande dialog med den sverigefinska nationella minoriteten vill vi här lyfta fram som ett positivt exempel samtidigt som vi konstaterar att det finns ett stort och växande behov av egenproducerade barn- och ungdomsprogram för sverigefinska barn och ungdomar. Att erbjuda program med stor sverigefinsk och svensk igenkänningsfaktor, språkligt och miljömässigt, är avgörande för att väcka och upprätthålla denna målgrupps intresse för det finska språket och förstärka den sverigefinska identiteten hos sverigefinska nationella minoritetsbarn och ungdomar. För detta bör UR också tilldelas tillräckliga resurser.

Public service i framtiden för fler nationella minoriteter

Beträffande SR:s, SVT:s och UR:s finskspråkiga programutbud kan vi notera, att det till viss del kan komma två andra nationella minoriteter till godo. Uppskattningsvis en tredjedel av Sveriges romer är också

finsktalande och en del av meänkieli - talande förstår finska, så de finskspråkiga programmen kan utgöra ett komplement till dessa minoriteters språkliga medieutbud. Detta minskar dock inte behovet av public service för respektive nationella minoritetens eget språk.

Europarådets kritik till Sverige om bristande medieutbud på nationella minoritetsspråk

I Europarådets granskningar har Sverige upprepade gånger fått kritik för bl. a. bristande medieutbud på nationella minoritetsspråk och för bristen på barn- och ungdomsprogram. Sveriges konventionsåtaganden förpliktar att aktivt stödja de nationella minoriteternas språk och kultur. Existensen av egna medier i form av dagstidningar, radio- och tv-program inom public service och andra medier är viktiga för

- de nationella minoriteternas demokratiska rättigheters skull
- för yttrandefrihetens skull
- för revitaliseringen av de nationella minoritetsspråken
- sist men inte minst för våra barn och ungdomars skull som har rätt till sitt språk och till sitt kulturarv

En sista ytterst viktiga fråga är hur stödja minoritetsmediers utveckling så att public service – medier och dagstidningar på nationella minoritetsspråk - och svenska - har tillgång till välutbildade journalister som väl behärskar sitt nationella minoritetsspråk och har kultur- och yrkeskompetens inom respektive minoritetsområde. Det finns akuta behov att tillgodose utbildningsbehov för blivande journalister, inklusive språkvård och korrekturläsning på minoritetsspråket, för att gynna nationella minoritetsmediernas utveckling och framtida verksamhet.

Voitto Visuri
Ordförande

Raija Kärkkäinen Eriksson
Ombudsman